

VẬN DỤNG VÀ PHÁT HUY SÁNG TẠO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ PHÁT TRIỂN CON NGƯỜI TOÀN DIỆN TRONG NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI XIII CỦA ĐẢNG
APPLYING AND PROMOTING CREATIVELY HO CHI MINH'S THOUGHT ON COMPREHENSIVE HUMAN DEVELOPMENT IN THE RESOLUTION OF THE 13TH PARTY CONGRESS.

Nguyễn Thị Thúy Kiều, Lương Thị Thương

Tóm tắt:

Bài viết trình bày những nội dung cơ bản trong việc vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện tại Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng. Qua đó, góp phần thiết thực đưa Nghị quyết của Đảng vào cuộc sống.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh, Đại hội XIII của Đảng, phát triển con người toàn diện

Abstract:

The article presents the basic contents in the creative application of Ho Chi Minh's thought on building the Vietnamese people to develop comprehensively at the Resolution of the 13th Party Congress. Thereby, making a practical contribution to bringing the Resolutions of the 13th Party Congress to life.

Keywords: Ho Chi Minh's thought, the 13th Party Congress, comprehensive human development

ThS. Nguyễn Thị Thúy Kiều

Khoa Lý luận chính trị - Trường ĐHXD Miền Tây

Email: nguyenthithuykiieu@mtu.edu.vn

SĐT: 0939623438

ThS. Lương Thị Thương

Khoa Lịch sử Đảng - Học viện chính trị khu vực II

SĐT: 0902385786

Email: dieuthuonght@gmail.com

Ngày nhận bài:

Ngày gửi phản biện:

Ngày nhận đăng:

1. Đặt vấn đề

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn khẳng định con người là vốn quý nhất và lấy việc chăm lo hạnh phúc của con người là mục tiêu cao nhất. Mở đầu bản *Tuyên ngôn độc lập* bất hủ, Người đã nói đến con người và trong Di chúc, Người đã khẳng định “đầu tiên là công việc đối với con người”. Trong tất cả những tư tưởng của Người thì tư tưởng về con người và phát huy nhân tố con người là một hệ thống quan điểm toàn diện, phong phú và sâu sắc, luôn chiếm vị trí trung tâm trong toàn bộ tư tưởng của Người. Vấn đề con người và phát huy sáng tạo nhân tố con người là nội dung quan trọng, luôn được Đảng ta đề cập tới trong nhiều kỳ đại hội, đặc biệt trong thời kỳ đổi mới đất nước, với phương châm đổi mới xuất phát từ con người và tất cả vì con người, con người vừa là chủ thể vừa là sản phẩm vừa là mục tiêu của sự nghiệp đổi mới.

Trong toàn bộ quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng ta đặt lên hàng đầu *chiến lược* xây dựng và phát triển con người, bởi vì “chúng ta cần hiểu sâu sắc những giá trị lớn lao và ý nghĩa quyết định của nhân tố con người, chủ thể của mọi sáng tạo, mọi nguồn của cải vật chất và văn hóa, mọi nền văn minh của các quốc gia”[1, tr345]. Kế thừa và phát triển những nội dung cốt lõi về vấn đề con người trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, Đại hội XIII của Đảng đã khái quát và đề ra những mục tiêu, nhiệm vụ cụ thể về xây dựng, phát triển con người Việt Nam toàn diện, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững kinh tế - xã hội đất nước. Vì vậy, việc nghiên cứu, quán triệt và vận dụng quan điểm Đại hội XIII của Đảng về xây dựng, phát triển con người trong hoạt động giảng dạy ở các trường Đại học, Cao đẳng có ý nghĩa hết sức thiết thực, nhằm mục tiêu đảm bảo sự thống nhất trong nhận thức và hành động của cán bộ, giảng viên và sinh viên

trong triển khai thực hiện, nhất là nội dung liên quan đến việc xây dựng và phát huy nhân tố con người trong hoạt động giảng dạy; thiết thực góp phần đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống.

2. Nội dung

2.1 Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển con người toàn diện

Trong hệ thống di sản tư tưởng của Người, tư tưởng đào tạo phát triển con người là một bộ phận quan trọng, góp phần làm nên giá trị to lớn, nhiều mặt của tư tưởng truyền thống Việt Nam. Nghiên cứu triết lý, nội dung giáo dục, đào tạo, phát triển con người của ông cha trong suốt chiều dài lịch sử và đặc biệt là tư tưởng phát triển con người toàn diện của chủ nghĩa Mác – Lênin, Hồ Chí Minh đã kế thừa, vận dụng một cách khoa học, sáng tạo vào xây dựng và phát triển con người Việt Nam toàn diện.

Tiếp cận các mặt chủ yếu cấu thành nên phẩm chất, năng lực của con người toàn diện Việt Nam, Hồ Chí Minh cho rằng đó là các mặt Trí - Đức - Thể - Mỹ. Quan điểm phát triển con người toàn diện của Hồ Chí Minh được trình bày một cách trực tiếp và gián tiếp trong rất nhiều tác phẩm, cũng như qua những hành động cụ thể trong hoạt động thực tiễn của Người. Đặc biệt, tư tưởng đó được Hồ Chí Minh nêu lên trực tiếp trong 3 tác phẩm rất quan trọng đó là Thư gửi các học sinh (tháng 9 – 1954); trong bức thư cuối cùng mà Người viết cho ngành giáo dục nước nhà (tháng 10 -1968) và trong Bản Di chúc thiêng liêng của Người để lại cho toàn Đảng, toàn quân và toàn dân ta [4, tr 583].

Thực tiễn cách mạng đã chỉ rõ, con người Việt Nam được sự dẫn đường, chỉ lối của Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở thành yếu tố quyết định, là động lực thực sự cho sự phát triển của cách mạng trong hơn chín mươi năm qua. Hơn thế nữa, đối với Hồ Chí Minh, con người không chỉ là động lực mà còn là mục tiêu cao cả nhất, là cái đích hướng tới của cách mạng. Chúng ta làm cách mạng để giải phóng con người, nâng vị thế con người lên một tầm cao mới, xứng đáng là chủ thể của mọi quá trình phát triển trong xã hội mới xã hội chủ nghĩa. Vì thế phát triển con người về mọi mặt để không ngừng nâng cao

trình độ, phẩm chất, năng lực của người chiến sĩ cách mạng, của công nhân, nông dân, trí thức và các tầng lớp nhân dân là tư tưởng rất quan trọng, mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc của Hồ Chí Minh.

****Xây dựng con người Việt Nam***

Với cách nhìn và tiếp cận về con người của Hồ Chí Minh. Theo Người để phát triển con người Việt Nam toàn diện cần:

Một là, bồi dưỡng tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc, đạo đức, lối sống và nhân cách. Đây là tư tưởng xuyên suốt trong chăm lo xây dựng con người. Lấy tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc là giá trị cơ bản, cốt lõi đoàn kết mọi người Việt Nam ở trong nước và ngoài nước để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; lấy chuẩn mực đạo đức, lối sống và nhân cách làm thước đo đánh giá con người trong quan hệ ứng xử với tự nhiên, xã hội, hướng tới giá trị nhân văn.

Hai là, xây dựng con người có thể giới quan khoa học, hướng tới chân - thiện - mỹ. Sống trong thời đại công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập sâu rộng quốc tế, đang diễn ra cuộc cách mạng 4.0, đòi hỏi mỗi con người Việt Nam phải có thể giới quan khoa học trong nhìn nhận, đánh giá sự vật, hiện tượng và xử lý các vấn đề thực tiễn cuộc sống đặt ra. Vấn đề cốt lõi của thế giới quan khoa học là tư tưởng. Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, trang bị cho cán bộ, đảng viên và nhân dân nhận thức và cải tạo thế giới. Muốn có thể giới quan khoa học, Đảng yêu cầu: Nâng cao trí lực, bồi dưỡng tri thức cho con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế, của kinh tế tri thức và xã hội học tập.

Ba là, đúc kết và xây dựng hệ giá trị chuẩn của con người Việt Nam thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Đây là nhiệm vụ có tính cấp thiết và thời sự đảm bảo cho đất nước phát triển nhanh và bền vững. Đảng đòi hỏi các nhà quản lý, giới khoa học nghiên cứu toàn diện, sâu sắc con người Việt Nam trong lịch sử và hiện nay, đúc rút nêu ra một hệ giá trị chuẩn của con người Việt Nam, làm cơ sở pháp lý trong tổ chức thực hiện và hướng

đích xây dựng con người phát triển toàn diện.

Bốn là, xây dựng và phát huy lối sống “Mỗi người vì mọi người, mọi người vì mỗi người; hình thành lối sống có ý thức tự trọng, tự chủ, sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật, bảo vệ môi trường. Đây là lối sống thể hiện bản chất chế độ xã hội chủ nghĩa ở nước ta, thể hiện mối quan hệ “cái chung” và “cái riêng”, đặt “cái ta” lên trên “cái tôi”, đề cao trách nhiệm cá nhân đối với bản thân, gia đình và xã hội. Từ đó, Đảng khẳng định trong xây dựng con người phải: Khẳng định, tôn vinh cái đúng, cái tốt đẹp, tích cực, cao thượng; nhân rộng các giá trị cao đẹp, nhân văn.

Năm là, xét đến cùng, văn hóa là nghệ thuật của cái đẹp, mọi hoạt động của văn hóa đều vận động theo quy luật của cái đẹp. Muốn hiểu đúng cái đẹp cần phải giáo dục để mọi người dân nhận biết đúng đắn chuẩn mực, giá trị của cái đẹp. Đảng đề ra nhiệm vụ: Tăng cường giáo dục nghệ thuật, nâng cao năng lực cảm thụ thẩm mỹ cho nhân dân, đặc biệt là thanh niên, thiếu niên.

Sáu là, xây dựng con người phát triển toàn diện, quy lại trong bốn giá trị cốt lõi là Trí - Đức - Thể - Mỹ. Thực tiễn cho thấy thể lực, tầm vóc, sức dẻo dai của con người Việt Nam còn hạn chế. Do vậy, Đảng chủ trương: Nâng cao thể lực, tầm vóc con người Việt Nam, gắn giáo dục thể chất với giáo dục tri thức, đạo đức, kỹ năng sống, đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Bảy là, xây đi đôi với chống. Xây dựng phẩm chất tốt đẹp, nhân cách nhân ái, cao thượng, bao dung, thân thiện của người Việt Nam đồng thời với đấu tranh với mọi biểu hiện cản trở, làm tha hóa nhân cách, lối sống tốt đẹp của con người. Đảng đề ra nhiệm vụ: Đấu tranh phê phán, đẩy lùi cái xấu, cái ác, thấp hèn, lạc hậu; chống các quan điểm, hành vi sai trái, tiêu cực ảnh hưởng xấu đến xây dựng nền văn hóa, làm tha hóa con người. Có giải pháp khắc phục những mặt hạn chế của con người Việt Nam.

2.2 Quán triệt, xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện theo Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Con người và nhân tố con người luôn là vấn đề trung tâm của mọi chiến lược phát triển và là yếu tố cốt lõi trong sức mạnh của mỗi quốc gia nói chung và ở Việt Nam nói riêng. Xuyên suốt quá trình lãnh đạo sự nghiệp cách mạng đất nước, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn quan tâm chăm lo xây dựng và phát huy nguồn lực con người. Trong sự nghiệp đổi mới đất nước hiện nay, kế thừa các thành tựu lý luận và thực tiễn đạt được trong xây dựng và phát triển con người, Đại hội XIII của Đảng đã nêu tư tưởng chỉ đạo, nhiệm vụ, phương hướng chủ yếu về xây dựng con người Việt Nam trong điều kiện mới, nhất là phát triển nguồn lực con người trước tác động của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư, cũng như bối cảnh kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.

Ngược dòng lịch sử cách đây hơn 30 năm, ngay từ khi đất nước ta bước vào thời kỳ đổi mới toàn diện (1986), Đảng ta đã khẳng định: *Sự quan tâm đến con người và thái độ tôn trọng lẫn nhau phải trở thành tiêu chuẩn đạo đức trong mọi hoạt động kinh tế, văn hóa, xã hội nhất là trong các dịch vụ phục vụ nhân dân*. Đến Đại hội XI Đảng ta thông qua Cương lĩnh (bổ sung và phát triển năm 2011) đã nhận định: “Con người là trung tâm chiến lược phát triển, đồng thời là chủ thể phát triển. Tôn trọng và bảo vệ quyền con người, gắn quyền con người với quyền và lợi ích của dân tộc của đất nước và quyền làm chủ của nhân dân. Chăm lo xây dựng con người Việt Nam giàu lòng yêu nước, có ý thức làm chủ, trách nhiệm công dân; có tri thức, sức khỏe, lao động tốt; sống có văn hóa, tình nghĩa; có tinh thần quốc tế chân chính”[2, tr 76].

Con người là trung tâm của sự phát triển và kiên định phát triển con người Việt Nam toàn diện. Đảng ta chủ trương: “coi con người là trung tâm, chủ thể, nguồn lực quan trọng nhất và mục tiêu của sự phát triển; lấy giá trị văn hóa, con người Việt Nam là nền tảng, sức mạnh nội sinh quan trọng bảo đảm sự phát triển bền vững”. Đồng thời khẳng định: “mọi chính sách của Đảng, Nhà nước đều phải hướng vào nâng cao đời sống vật chất, tinh thần và hạnh phúc của nhân dân”; thực hiện: “phát huy nhân tố con người, lấy nhân dân làm trung

tâm; phát huy vai trò của văn hóa - nền tảng tinh thần của xã hội, là mục tiêu, động lực của sự phát triển”; khẳng định vị trí, vai trò nguồn lực phát triển quan trọng của đất nước là khơi dậy mạnh mẽ tinh thần yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc của mỗi người dân. Do vậy, phải: “Phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị và nền văn hóa, con người Việt Nam;... phát huy tối đa nội lực, tranh thủ ngoại lực, trong đó nguồn lực nội sinh, nhất là nguồn lực con người là quan trọng nhất”.

Để thực hiện chủ trương trên, Đại hội XIII của Đảng chỉ rõ, cần: “Xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, có sức khỏe, năng lực, trình độ, có ý thức, trách nhiệm cao đối với bản thân, gia đình, xã hội và Tổ quốc”[3, tr 231]; thực hiện phương châm: “Đào tạo con người theo hướng có đạo đức, kỷ luật, kỷ cương, ý thức trách nhiệm công dân, xã hội; có kỹ năng sống, kỹ năng làm việc, ngoại ngữ, công nghệ thông tin, công nghệ số, tư duy sáng tạo và hội nhập quốc tế (công dân toàn cầu)”[3, tr 232].

Đại hội XIII cũng tiếp tục chủ trương coi trọng giáo dục, đào tạo để phát triển con người đáp ứng yêu cầu mới của sự nghiệp cách mạng đất nước. Theo đó, công tác giáo dục phải: “Chú trọng hơn giáo dục đạo đức, nhân cách, năng lực sáng tạo và các giá trị cốt lõi, nhất là giáo dục tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, truyền thống và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội cho các tầng lớp nhân dân, nhất là thế hệ trẻ; giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc tốt đẹp của người Việt Nam; khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Gắn giáo dục tri thức, đạo đức, thẩm mỹ, kỹ năng sống với giáo dục thể chất, nâng cao tầm vóc con người Việt Nam”[3, tr 136].

Bên cạnh các chính sách kinh tế - xã hội, công tác giáo dục và đào tạo, Đại hội XIII của Đảng còn khẳng định vai trò của khoa học trong phát triển nguồn lực con người. Đảng chỉ rõ: “Khoa học xã hội và nhân văn, khoa học lý luận chính trị góp phần tích cực cung cấp luận cứ cho việc xây

dựng đường lối, chính sách; bảo vệ, phát triển nền tảng tư tưởng của Đảng; xây dựng, phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, con người Việt Nam và bảo vệ Tổ quốc”; thực hiện “Tăng cường nghiên cứu, ứng dụng khoa học y học, phát triển các ngành khoa học phục vụ bảo vệ, chăm sóc sức khỏe con người”[3, tr 267].

Quan tâm bảo đảm quyền con người, quyền công dân và phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới. Đại hội lần thứ XIII của Đảng đề ra phương hướng: “Tiếp tục xây dựng nền tư pháp Việt Nam chuyên nghiệp, hiện đại, công bằng, nghiêm minh, liêm chính, phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Hoạt động tư pháp phải có trọng trách bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của tổ chức, cá nhân”. Theo đó, phải tiến hành đồng bộ các biện pháp “Tăng cường khả năng tiếp cận pháp luật của người dân và doanh nghiệp. Phát triển hoạt động dịch vụ pháp lý và các thiết chế giải quyết tranh chấp ngoài tòa án. Nâng cao hiệu quả và rút ngắn thời gian giải quyết tranh chấp, thi hành án trong lĩnh vực dân sự, hành chính, đầu tư, kinh doanh, thương mại và bảo vệ người tiêu dùng”[3, tr 287].

Những thành tựu về kinh tế xã hội trong những năm đổi mới vừa là tiền đề, là cơ sở vật chất để xây dựng con người. Cùng với bảo đảm quyền con người, quyền công dân, Đại hội XIII của Đảng còn coi trọng vấn đề phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới với chủ trương: “Đẩy mạnh phát triển nguồn nhân lực, nhất là nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và hội nhập quốc tế. Phát triển đội ngũ chuyên gia, nhà khoa học đầu ngành; chú trọng đội ngũ nhân lực kỹ thuật, nhân lực số, nhân lực quản trị công nghệ, nhân lực quản lý, quản trị doanh nghiệp; nhân lực quản lý xã hội và tổ chức cuộc sống, chăm sóc con người”. Đồng thời định hướng: “ưu tiên nguồn nhân lực cho công tác lãnh đạo,

quản lý và các lĩnh vực then chốt trên cơ sở nâng cao, tạo bước chuyển biến căn bản, mạnh mẽ, toàn diện về chất lượng giáo dục, đào tạo gắn với cơ chế tuyển dụng, sử dụng, đãi ngộ người tài; đẩy mạnh nghiên cứu, chuyên giao, ứng dụng và phát triển khoa học - công nghệ; khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, ý chí phấn đấu vươn lên, phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”[3, tr 54].

3. Kết luận

Có thể thấy rằng, quan điểm đại hội XIII của Đảng về con người và phát triển nguồn lực con người là hệ thống toàn diện và có tính cập nhật, đáp ứng được yêu cầu về nguồn nhân lực trong bối cảnh mới của xu thế toàn cầu hoá, hội nhập quốc tế, nhất là trước tác động ngày càng sâu, rộng của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Đảng ta khẳng định con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của phát triển kinh tế - xã hội; đồng thời phải là những con người có tri thức và đạo đức. Vì vậy, vấn đề cốt lõi là phải thực hiện chiến lược giáo dục và đào

Tài liệu tham khảo

- [1]. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2007.
- [2]. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011.
- [3]. Đảng Cộng sản Việt Nam *Văn kiện đại hội toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật, tập 1, 2021.
- [4]. Đại học quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, *Nghị quyết Đại hội XII của Đảng với đổi mới công tác tư tưởng, lý luận chính trị trong các trường Đại học, Cao đẳng*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2016.
- [5]. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb, Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội. 2011.

tạo nguồn nhân lực, phát triển con người một cách toàn diện cả thể lực lẫn trí lực. Nhiệm vụ của giáo dục và đào tạo là đưa con người đạt đến những giá trị phù hợp với đặc điểm văn hoá và những yêu cầu mới đặt ra đối với con người Việt Nam để thực hiện quá trình đổi mới của nước ta, nhất là trong bối cảnh sự tác động ngày càng sâu, rộng của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư và xu thế hội nhập quốc tế, phát triển kinh tế tri thức hiện nay.

Xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện theo Nghị quyết của Đại hội XIII của Đảng dưới ánh sáng tư tưởng Hồ Chí Minh đã được Đảng ta đặt vào vị trí trung tâm của quá trình phát triển kinh tế - xã hội. Sự đổi mới mạnh mẽ, kế thừa và phát huy tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển con người toàn diện trong thời kỳ đổi mới hiện nay của Đảng được thể hiện trong Đại hội XIII của Đảng đã đề cập đến tất cả các bình diện khác nhau của con người. Tất cả mọi mục tiêu về phát triển kinh tế - chính trị - xã hội đều hướng vào phục vụ con người./.